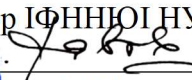

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО, КОНСТИТУЦІЙНОГО ТА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ІФННЮІ НУ «ОЮА»
проф. Роман САВЧУК
«2» вересня 2024 р.

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

**МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО
ОК 32**

рівень вищої освіти
ступінь вищої освіти
галузь знань
спеціальність
освітня програма

перший (бакалаврський)
бакалавр
08 Право
081 Право
Право

Розробник програми: к.ю.н., доц. Габлей Наталія Григорівна

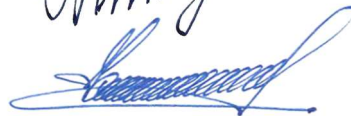
Затверджено на засіданні кафедри міжнародного, конституційного та адміністративного права
(протокол № 1 від 27.08.2024 р.)

В.о.завідувача кафедри міжнародного, конституційного
та адміністративного права

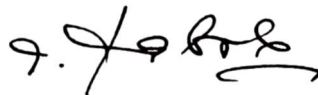
Наталія ГАБЛЕЙ

Начальник навчального відділу

Ірина ЯЦКІВ

Гарант освітньої програми

Роман САВЧУК

Науково-методична рада (протокол № 1 від 02.09 2024 р.)

Голова науково-методичної
ради

Олег БЕЗНОСЮК

Заступник директора

Олег БЕЗНОСЮК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Анотація

Актуальність вивчення курсу «Міжнародного публічного права» не викликає сумнівів, адже входження України як рівноправного партнера у світове співтовариство держав підвищило інтерес як до міжнародної проблематики так і до міжнародного права. Саме через призму співвідношення основних положень міжнародного та національного права можна робити висновок про цивілізованість держави.

Дотримання і повага до норм міжнародного права є важливим не тільки для держави, але й для громадян, які через призму його основних положень можуть судити не тільки про виконання державою узятих нею зобов'язань відносно інших держав і всього світового співтовариства, а отже, про цивілізованість своєї держави, але досить точно і повно оцінювати ставлення держави до самих себе.

1.2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Проведення лекцій з курсу «Міжнародне публічне право» має на меті ознайомити студентів зі змістом, суттю інститутів міжнародного права. В лекціях викладаються основні теоретичні поняття курсу, акцентується увага на важливих, проблемних моментах, практичних можливостях реалізації законодавчих положень тощо. Вони покликані дати загальні знання основних положень міжнародного права, полегшити вивчення дисципліни, забезпечити правильний аналіз міжнародно-правових норм, їх тлумачення і порівняння.

Семінарські заняття з курсу проводяться з метою з'ясувати ступінь освоєння студентами лекційного матеріалу та рівень опрацювання рекомендованої літератури. В процесі проведення семінарських (практичних) занять забезпечується детальніше розуміння норм міжнародного законодавства, їх теоретичного підґрунтя, системний аналіз механізмів реалізації, самостійне вміння тлумачити і застосовувати міжнародно-правові приписи студентами.

Завдання навчальної дисципліни:

- забезпечити оволодіння системою знань про міжнародне публічне право його основним понятійним апаратом;
- сприяти формуванню вмінь і навичок аналізувати міжнародні норми;
- здійснювати їх пошук та систематизацію, вирішувати проблемні завдання при розгляді ситуацій з приводу міжнародних спорів та конфліктів, виявляти ознаки міжнародного правопорушення, визначати вид і форму міжнародно-правової відповідальності;
- допомогти в отриманні необхідних знань та навичок з захисту прав людини за межами України та в Європейському суді з прав людини; навчити вмінню правильно оцінювати сучасне міжнародно-правове становище України, основні напрями її зовнішньої діяльності.

3. ТЕМАТИЧНИЙ ВИКЛАД ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття і особливості міжнародного публічного права. Норми, джерела та принципи міжнародного права

Поняття і визначення міжнародного права. Основні ознаки міжнародного права.

Співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права: дуалістичний підхід та моністичні підходи. Взаємовплив міжнародного та національного права. Імплементация, загальна та індивідуальна трансформація. Засоби трансформації: пряма рецепція, бланкетна рецепція, власне трансформація. Міжнародні відносини і дипломатія.

Особливості міжнародного права. Предмет та метод міжнародного права. Суб'єкти та об'єкти міжнародного права. Правоздатність та дієздатність суб'єктів міжнародного права. Засоби створення норм міжнародного права. Примус для дотримання норм міжнародного права: репресалії та реторсії. Функції міжнародного права: соціально-політичні та юридичні.

Міжнародне право та міжнародна система: компоненти міжнародної системи. Галузі та інститути міжнародного права.

Основні риси сучасного міжнародного права. Сучасний стан міжнародного права.

Міжнародне публічне і міжнародне приватне право: взаємозв'язок та розмежування.

Міжнародне право і міжнародні відносини.

Поняття норми міжнародного права. Теорія узгодження воľ держав. Процес створення міжнародно-правової норми. Імперативність міжнародно-правової норми.

Структура норм міжнародного права. Класифікація міжнародно-правових норм та їх ієрархія. Міжнародна правотворчість. Договірні та звичаєві норми. Універсальні, регіональні і партикулярні норми. Імперативні та диспозитивні норми. Регулятивні та охоронні норми. Матеріальні та процесуальні норми. Строкові та безстрокові норми. Уповноважуючі, зобов'язуючі, забороняючі, відсильні норми. Форми і способи реалізації норм міжнародного права. Додержання, виконання, використання, застосування міжнародно-правової норми. Міжнародно-правовий механізм реалізації норм міжнародного права. Нормативно-правовий та інституційний компонент.

Поняття міжнародного контролю. Внутрішньодержавний механізм реалізації норм міжнародного права. Національне нормативно-правове забезпечення та організаційно-правовий (інституційний) механізм.

Поняття джерел міжнародного права. Основні та допоміжні джерела. Договір і звичай - основні джерела міжнародного права. Поняття міжнародного договору. Міжнародний звичай як джерело міжнародного права. Спільні та відмінні риси договору та звичаю.

Допоміжні джерела міжнародного права: загальні принципи права, що визнаються цивілізованими націями, судові рішення, доктрина, односторонні акти держав. Поняття «м'якого» міжнародного права.

Кодифікація міжнародного права.

Поняття основних принципів міжнародного публічного права.

Юридична природа основних принципів міжнародного права. Принцип суверенної рівності держав. Принцип незастосування сили або погрози силою. Принцип територіальної цілісності держав. Принцип непорушності (недоторканності) державних кордонів. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів. Принцип невтручання у внутрішні справи. Принцип поваги прав людини; принцип рівноправності та самовизначення народів і націй. Принцип міжнародного співробітництва. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.

Тема 2. Суб'єкти міжнародного права. Визнання та правонаступництво у міжнародному праві

Поняття і властивості суб'єкта міжнародного права. Властивості та ознаки суб'єктів міжнародного права. Провосуб'єктність як ознака суб'єктів міжнародного права. Правоздатність, дієздатність та деліктоздатність суб'єктів міжнародного права. Загальна, галузева та спеціальна провосуб'єктність.

Види суб'єктів міжнародного права. Основні (первинні) суб'єкти міжнародного права. Похідні (вторинні) суб'єкти міжнародного права.

Держави - основні суб'єкти міжнародного права. Державний суверенітет та елементи державного суверенітету.

Види держав. Територіально-організаційна структура держави. Прості і складні держави та їх правосуб'єктність. Територіальні та національні федерації. Конфедеративна держава.

Міжнародна правосуб'єктність націй і народів, що борються за національне визволення. Поняття нації. Національний суверенітет. Основні права нації, народу, що виникають із принципу самовизначення.

Правосуб'єктність міжнародних організацій. Види міжнародних організацій та їх права.

Обмеження міжнародної правосуб'єктності і міжнародна правосуб'єктність державоподібних утворень.

Правовий режим території з невизначеним статусом.

Поняття та сутність визнання. Теорії визнання: конститутивна та декларативна теорія. Форми визнання: *de jure*, *de facto*, *ad hoc*.

Види визнання: визнання держав, визнання уряду, визнання уряду у вигнанні, визнання воюючої сторони, визнання повсталого сторони, інші види визнання.

Засоби та типи визнання. Зумовлене, передчасне та спізнале визнання.

Загальні положення правонаступництва.

Поняття і види міжнародного правонаступництва.

Об'єкти та суб'єкти правонаступництва. Підстави правонаступництва.

Правонаступництво держав стосовно міжнародних договорів. Правонаступництво держав стосовно державної власності, державних архівів і державних боргів. Поняття державного архіву та державного боргу. Правонаступництво України у зв'язку з припиненням існування СРСР.

Тема 3. Право міжнародних договорів

Поняття та джерела права міжнародних договорів. Кодифікація права міжнародних договорів. Поняття міжнародного договору. Суб'єкти та сторони міжнародного договору.

Види міжнародних договорів. Ознаки, за якими проводять класифікацію міжнародних договорів.

Структура міжнародного договору, мова міжнародного договору, найменування міжнародного договору.

Порядок і стадії укладання міжнародних договорів. Повноваження на укладення договору. Вироблення узгодженого тексту міжнародного договору. Принципи, яких слід дотримуватись під час переговорів між державами, що домовляються. Форми підготовки узгодженого тексту міжнародного договору: звичайні дипломатичні канали, міжнародні конференції, міжнародні організації. Прийняття тексту договору. Голосування та принцип консенсусу. Встановлення автентичності тексту міжнародного договору. Поняття парафування. Вираження згоди на обов'язковість міжнародного договору.

Підписання договору. Ратифікація договору. Підписання *ad referendum*. Принцип альтернати у підписанні міжнародних договорів.

Дія та чинність міжнародних договорів. Приєднання до міжнародного договору.

Застереження у міжнародному договорі. Застосування міжнародних договорів: зворотня сила, територіальна сфера дії, конкуренція міжнародних договорів, дія договору в часі. Термін дії договору. Пролонгація міжнародного договору.

Підстави припинення дії договору. Умови недійсності договору. Абсолютна недійсність договору. Денонсація міжнародного договору.

Реєстрація і опублікування міжнародних договорів.

Тлумачення міжнародних договорів та його види.

Законодавство України про міжнародні договори.

Тема 4. Право міжнародних організацій

Поняття права міжнародних організацій. Історичні аспекти створення міжнародних організацій.

Поняття, класифікація та види міжнародних організацій. Ознаки міжнародних організацій. Правосуб'єктність міжнародних організацій. Склад та критерії правосуб'єктності.

Поняття міжнародної міжурядової та міжнародної неурядової організації. Класифікація міжнародних міжурядових організацій (ММУО). Класифікація міжнародних неурядових організацій (МНУО).

Організація Об'єднаних Націй: історія створення, правовий статус, головні органи. Діяльність ООН як універсальної організації. Завдання, цілі і принципи ООН. Генеральна Асамблея ООН, її функції та повноваження. Загальна характеристика Ради Безпеки ООН. Економічна та Соціальна Рада ООН: склад, функції та повноваження. Рада з опіки. Міжнародний Суд ООН. Секретаріат.

Спеціалізовані органи Організації Об'єднаних Націй з прав людини. Верховний комісар ООН у справах біженців. Верховний комісар ООН із заохочення та захисту всіх прав людини. Комісія з прав людини.

Спеціалізовані установи Організації Об'єднаних Націй. Поділ спеціалізованих установ за сферою діяльності:

- у галузі економіки (Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародний валютний фонд (МВФ), Міжнародна фінансова корпорація (МФК), Продовольча і сільськогосподарська організація (ФАО), Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО), Міжнародна морська організація (ІМО), Міжнародний союз електрозв'язку (МСЕ), Всесвітній поштовий союз (ВПС), Всесвітня метеорологічна організація (ВМО), Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку (ІФАД), Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО);

- у гуманітарній галузі (Організація Об'єднаних Націй із питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ), Міжнародна організація праці (МОП), Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ).

Регіональні міжнародні організації. Ради Європи (РЄ). Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ). Ліга арабських держав (ЛАД). Організація американських держав (ОАД). Організація Ісламська конференція (ОІК). Організація африканської єдності (ОАЕ). Організація країн – експортерів нафти (ОПЕК).

Створення, цілі та принципи діяльності Європейського Союзу (ЄС).

Зобов'язання держав відповідно до статуту Організації Північноатлантичного договору (НАТО).

Поняття міжнародних конференцій. Критерії їх поділу та порядок роботи конференцій.

Тема 5. Міжнародне право прав людини

Виникнення і розвиток міжнародно-правового співробітництва в галузі прав людини Становлення міжнародного права прав людини. Природність та невід'ємність прав людини, основних свобод і можливість їх обмеження.

Поняття, функції та принципи міжнародного захисту прав людини та основних свобод. Джерела міжнародного захисту прав людини та основних свобод.

Принципи і стандарти міжнародного захисту прав людини та основних свобод.

Універсальна система міжнародного захисту прав людини та основних свобод.

Проблема міжнародної правосуб'єктності фізичних осіб. Роль міжнародного права у регулюванні правового статусу індивідів. Універсальні та спеціальні права людини, їх поняття та призначення в міжнародному праві.

Основні міжнародно-правові акти про права людини. Класифікація міжнародних актів про права людини. Міжнародні акти про права людини та законодавство України.

Міжнародні органи із захисту прав людини.

Міжнародні організаційно-правові механізми захисту прав людини. Міжнародно-правовий захист осіб, що належать до певних груп населення. Комітет з прав людини ООН. Комітет з економічних, соціальних і культурних прав. Комітет з ліквідації расової дискримінації. Комітет з ліквідації дискримінації у відношенні до жінок. Комітет проти катувань. Комітет з прав дитини. Верховний комісар ООН з прав людини. Міжнародно-правовий захист

осіб, що належать до певних груп населення. Європейський Суд з прав людини. Комісія з прав людини. Контрольні механізми в рамках ОБСЄ.

Поняття і основні категорії населення. Міжнародно-правові питання громадянства. Громадянство та його значення для міжнародного права.

Способи набуття громадянства: філіація, натуралізація (укорінення), оптація і трансферт, змішана система набуття громадянства. Відновлення у громадянстві: реінтеграція та репатріація. Припинення громадянства. Подвійне громадянство і без громадянство (біпатризм, полі громадянство, апатризм).

Фізичні особи з особливим правовим статусом. Національний режим, режим найбільшого сприяння, іноземні громадяни з особливим статусом перебування. Правовий стан іноземців. Правовий статус біженців і переміщених осіб. Поняття екстрадиції (видачі злочинця).

Право притулку. Територіальний та дипломатичний притулок.

Тема 6. Територія у міжнародному праві

Поняття території в міжнародному праві. Види територій: державна територія, міжнародна територія, територія із змішаним режимом, територія з особливим режимом.

Державна територія. Поняття державної території, територіального верховенства та суверенітету. Склад державної території. Сухопутна територія, острови та анклав. Водна територія. Поняття внутрішніх морських вод та територіального моря. Повітряний простір над державою. Земні надра, що знаходяться на території держави. Поняття умовної (квазі) території держави.

Способи придбання державної території. Правові підстави зміни державної території. Збільшення території. Договірні способи придбання території. Поняття цесії та продажу території. Тимчасове користування територією. Поняття оренди та сервітуту. Поняття кондомініуму, території загального користування та ад'юдикації. Протиправні зміни державної території. Давнина набувача, дебелиація, анексія.

Державні кордони. Поняття і види державного кордону. Сухопутні, водні, повітряні кордони держави. Астрономічні, геометричні та орографічні кордони. Делімітація, демаркація та редемаркація кордонів. Режим державного кордону.

Міжнародна (недержавна) територія. Міжнародні і багатонаціональні ріки, правовий режим Дунаю. Правовий режим Арктики й Антарктики.

Тема 7. Відповідальність і санкції у міжнародному праві

Поняття міжнародно-правової відповідальності. Зміст правовідносин міжнародно-правової відповідальності. Сутність інституту відповідальності в міжнародному публічному праві. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності.

Підстави міжнародно-правової відповідальності: юридичні, фактичні, процесуальні.

Поняття міжнародного правопорушення. Основні ознаки міжнародного правопорушення: міжнародна суспільна небезпека, протиправність, причинно-наслідковий зв'язок між протиправним діянням та шкідливими наслідками, що виникли, карність.

Склад міжнародного правопорушення: об'єкт, суб'єкт, об'єктивна та суб'єктивна сторона. Концепція вини як підстави міжнародної відповідальності. Відповідальність за правомірну діяльність.

Особливості відповідальності міжнародних організацій.

Види міжнародних правопорушень. Міжнародні злочини, злочини міжнародного характеру, міжнародні делікти.

Види і форми відповідальності. Політична (нематеріальна) відповідальність. Форми політичної відповідальності: сатисфакція, ресторація, різноманітні форми обмежень суверенітету, декларативні рішення. Матеріальна відповідальність та їх форми: Репарації, реституції та субституції.

Обставини, що виключають відповідальність держав. Згода держави та умови виключення відповідальності у разі згоди. Самооборона та умови її законності. Контрзаходи, форс-мажор, лихо та стан необхідності та умови правомірності посилення на них.

Санкції в міжнародному праві. Цілі санкцій та особливості їх застосування. Риси, які відрізняють санкції від міжнародно-правової відповідальності. Індивідуальні та колективні санкції. Санкції, здійснювані в порядку самопомогі: репресалії, реторсії, розірвання або призупинення дипломатичних чи консульських відносин, самооборона. Форми реторсій та репресалій. Санкції, здійснювані за допомогою міжнародних організацій.

Тема 8. Дипломатичне і консульське право

Право зовнішніх зносин. Сфери дії органів зовнішніх зносин:

-дипломатична (на рівні Міністерства закордонних справ, посольства і місії за кордоном);

-консульська;

-дипломатична діяльність на рівні спеціальних місій;

-здійснення зовнішніх зносин у ході діяльності з представництва держав у їхніх зносинах з міжнародними організаціями.

Органи зовнішніх зносин держави. Внутрішньодержавні органи зовнішніх зносин та закордонні органи зовнішніх зносин.

Органи загальної та спеціальної компетенції.

Головні завдання Міністерства закордонних справ. Система і структура МЗС.

Поняття дипломатичного права. Джерела дипломатичного права.

Дипломатичні представництва. Функції та форми здійснення дипломатичної діяльності. Функції дипломатичного представництва. Представницька функція. Критерії правомірності надання дипломатичного захисту. Функція ведення переговорів. Інформаційна функція.

Глава і персонал дипломатичного представництва. Класи дипломатичних представників.

Початок і припинення роботи дипломатичного представництва. Процедура призначення глави дипломатичного представництва. Визначення рівня представництва та вибір кандидатури дипломата. Поняття персони грата і персони нон-грата. Запит агреману. Дипломатичне листування. Особиста та вербальна нота. Призначення глави представництва. Видача представнику вірчих грамот. Поняття інсуреції.

Дипломатичні привілеї та імунітети. Привілеї дипломатичних представництв та особисті привілеї та імунітети.

Спеціальні місії. Дипломатичне право міжнародних організацій. Торгові представництва.

Поняття консульського права. Виникнення консульського права. Джерела консульського права.

Консульські представництва. Встановлення консульських відносин та започаткування консульств.

Види консульських установ: генеральні консульства, консульства, віце-консульства, консульські агентства.

Глава і персонал консульської установи. Консульські привілеї та імунітети. Особисті привілеї та імунітети.

Консульська діяльність. Функції консульських установ.

Інститут почесного консульства.

Тема 9. Міжнародно-правовий режим морського простору

Поняття та просторова дія міжнародного морського права. Виникнення і розвиток міжнародного морського права. Кодифікація міжнародного морського права. Конвенція ООН з морського права 1982 року. Принципи міжнародного морського права. Загальні та спеціальні принципи.

Внутрішні води і їхній правовий режим. Поняття історичних вод. Поняття морського порту. Поширення кримінальної, цивільної та адміністративної юрисдикції.

Територіальне море (територіальні води) і його правовий режим. Прилегла зона. Правила мирного проходу.

Поняття відкритого моря та його свободи. Прапор судна.

Континентальний шельф. Міжнародний район морського дна. Виняткова економічна зона. Права прибережної держави.

Міжнародні протоки і міжнародні канали. Принципи їх правового режиму. Види держав-архіпелагів. Архіпелажні води.

Тема 10. Міжнародне право в період збройних конфліктів

Міжнародне право в період збройних конфліктів як галузь міжнародного права. «Право Гааги» та «Право Женеви». Поняття міжнародного гуманітарного права.

Особливості міжнародно-правового регулювання військових конфліктів.

Види збройних конфліктів. Поняття міжнародного збройного конфлікту та конфлікту не міжнародного характеру. Поняття «гуманітарні інтервенції».

Початок війни та її правові наслідки. Поняття ультиматуму та оголошення війни. Театр війни.

Учасники збройних конфліктів. Комбатанти та не комбатанти. Найманці та добровольці.

Поняття засобів та методів ведення військових дій. Обмеження засобів і методів ведення війни. Заборонені, частково заборонені та незаборонені засоби та методи ведення війни. Поняття віроломства, бомбардування, варварських методів ведення війни. Екоцид та підводна війна.

Особливості ведення морської війни. Поняття каперства, морської блокади, військової контрабанди.

Міжнародно-правовий захист жертв війни. Правовий статус поранених і хворих. Режим військового полону. Режим воєнної окупації. Захист цивільних об'єктів і культурних цінностей під час збройних конфліктів.

Нейтралітет у війні. Постійний та тимчасовий нейтралітет.

Закінчення війни та її правові наслідки. Перемир'я, капітуляція, укладення мирного договору.

Тема 11. Міжнародне повітряне і космічне право

Виникнення та розвиток міжнародного повітряного права.

Поняття, міжнародного повітряного права.

Принципи міжнародного повітряного права: повного і виключного суверенітету держави над її повітряним простором, свободи польотів у міжнародному повітряному просторі, забезпечення безпеки міжнародної цивільної авіації.

Джерела міжнародного повітряного права.

Правовий режим повітряного простору України. Міжнародні польоти і їх правове регулювання. Свободи повітря.

Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО).

Виникнення і розвиток міжнародно-правового регулювання космічного простору. Міжнародне космічне право, зміст та джерела. Основні принципи космічної діяльності. Міжнародно-правова регламентація умов космічної діяльності. Відповідальність у міжнародному космічному праві.

Тема 12. Мирні способи вирішення міжнародних спорів

Поняття міжнародного спору. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів. Вирішення міжнародних спорів за Статутом ООН.

Загальна характеристика засобів вирішення міжнародних спорів. Безпосередні переговори, посередництво, добрі послуги. Класифікація переговорів. Відмежування посередництва і добрих послуг.

Міжнародна процедура з примирення. Діяльність слідчих і погоджувальних комісій.

Міжнародний арбітраж (третейський суд).

Міжнародна судова процедура. Діяльність Міжнародного Суду ООН.

Розв'язання спорів у рамках міжнародних організацій. Напрямки діяльності ООН у мирному вирішенні спорів. Діяльність Організації африканської єдності, Ліги арабських держав та Організації американських держав у сфері вирішення міжнародних спорів.

Тема 13. Міжнародне екологічне право

Основоположні засади міжнародного права навколишнього середовища.

Джерела міжнародного права навколишнього середовища. Предметна сфера міжнародного права навколишнього середовища.

Принципи міжнародного права навколишнього середовища.

Діяльність міжнародних організацій у сфері охорони навколишнього середовища.

Спеціалізовані установи ООН, що займаються природоохоронною діяльністю: Всесвітня метеорологічна організація (ВМО), Міжнародна морська організація (ІМО), Міжнародна агенція цивільної авіації (ІКАО), Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ), Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку (МФСР), Організація ООН з питань освіти, науки, культури (ЮНЕСКО), Організація з договору про загальну заборону ядерних випробувань (ОДВЗЯВ), Організація з заборони хімічної зброї (ОЗХЗ), Продовольча і сільськогосподарська організація (ФАО) та ін..

Характеристика Програми ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) 1972р. Мета діяльності Всесвітнього союзу охорони природи. Регіональна співпраця та діяльність міжнародних неурядових організацій в сфері охорони навколишнього природного середовища.

Міжнародна охорона окремих об'єктів міжнародного права навколишнього середовища. Охорона морських та прісноводних басейнів (гідросфери); Охорона повітряного басейну (атмосфери); Охорона флори та фауни;

Тема 14. Право міжнародної безпеки

Поняття права міжнародної безпеки. Чинники, які впливають на формування даної галузі права.

Принципи міжнародної безпеки.

Джерела права міжнародної безпеки.

Система всеосяжної безпеки та колективна безпека. Мирні засоби розв'язання міжнародних суперечок. Системи колективної безпеки: універсальна та регіональна. Заходи щодо запобігання гонки озброєнь і роззброєння. Неприєднання і нейтралітет. Заходи довіри.

Сучасні виклики колективній безпеці:

-глобальні виклики. Поняття тероризму та асиметричної війни;

-локальні виклики. Загрози для країн Заходу. Загрози для більшості країн сучасного світу.

Регіональні системи колективної безпеки. Організація американських держав (ОАД). Організація Північноатлантичного договору (НАТО). Організація договору про колективну безпеку.

Нерозповсюдження ядерної зброї. Заборона ядерних випробувань. Обмеження стратегічних наступальних озброєнь. Зменшення звичайних озброєнь, контроль над роззброєнням. Заходи довіри.

Тема 15. Співробітництво держав у боротьбі з злочинністю

Поняття міжнародної боротьби із злочинністю. Боротьба зі злочинами міжнародного характеру. Злочини за загальним міжнародним правом. Співробітництво держав на рівні двосторонніх угод, яке здійснюють відомства правоохоронних структур. Міжнародні карні суди.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

4.1. Основна:

1. Габлей Н.Г., Гаргат-Українчук О.М., Юрчишин Н.Г. Міжнародне право: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: «Територія друку», 2024. 140 с.
2. Медвідь В. О. Міжнародна технічна допомога як один з інструментів сприяння розвитку демократії та громадянського суспільства в Україні. *Гілея : історичні науки, філософські науки, політичні науки*. 2018. Вип. 131 (№ 4). С. 97-100.
3. Миколаєць О.О. Методологічні концепти державного регулювання під час формування державної соціальної політики. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 1 (24). С.56-59.
4. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. Основи теорії. Т. 1. К, 2020. 416 с.
5. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. Основні галузі. Т. 2. К, 2020. 624 с.
6. Міжнародне публічне право : підручник. Харків : Право, 2020. 548 с.
7. Міжнародне публічне право : підручник у 2 т. / [В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін.] ; за ред. В. В. Мицика. Харків : Право, 2019.
8. Міжнародне публічне право: основи теорії : навчально-методичний посібник. Х. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. 252 с.
9. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право : підручник. Одеса : Фенікс, 2018. 744 с.
10. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. Харків: Право, 2019. 310 с.

Нормативні акти:

1. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23.05.1969 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118
2. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів від 1978 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_185#Text
3. Договір про Антарктику, 01.12.1959 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_224#Text
4. Договір про заснування Енергетичного Співтовариства від 25 жовтня 2005 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_926
5. Договір про заснування Європейської Спільноти від 25 березня 1957 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_017
6. Договір про принципи діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла 1967 року. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_480
7. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199
8. Європейська конвенція про видачу правопорушників, 1957 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033#Text

9. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Міжнародний документ від 4. 11. 1950 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004
10. Європейська ландшафтна конвенція від 7 вересня 2005 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_154
11. Європейська соціальна хартія від 18 жовтня 1961 р. (переглянута). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_300#Text
12. Європейська угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ) від 18 вересня 1975 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_217
13. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. Неофіційний переклад. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
14. Заключний Акт НБСЄ від 01.08.1975 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055
15. Конвенції про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для відбування покарання в країні, громадянами якої вони є, 1978 року. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>
16. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
17. Консульський статут України, Президент України, Указ Президента, від 02.04.1994 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/94#Text>
18. Про міжнародні договори України: закон України від 29 червня 2004 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
19. Про міжнародну цивільну авіацію: конвенція Міжнародної організації цивільної авіації від 07 грудня 1944 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038#Text
20. Про оплачувані відпустки: конвенція Міжнародної організації праці від 24 червня 1970 р. №132. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/993_022
21. Про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів: конвенція Організації Об'єднаних Націй від 14 червня 1974 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_002#Text
- Статут Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерполу. Інтерпол; Статут, Міжнародний документ від 13.06.1956 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142#Text

4.2. Допоміжна література:

1. Кирилюк Н. Історія розвитку принципу суверенної рівності держав у період класичного міжнародного права. *Підприємництво, господарство і право*: Щомісячний науково-практичний господарсько-правовий журнал. 2020. № 9. С. 248-253.
2. Толстов С В, Фесенко М В Феномен «нової холодної війни» з погляду політології міжнародних відносин. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/4142
3. Харчук О. О. Економічна складова реалізації сталого розвитку. *Часопис*

Київського університету права : Укр. науково-теоретичний часопис. 2020. № 3. С. 378-382.

4. Холодна війна (друга половина 40-х -перша половина 50-х років). URL: <https://buklib.net/books/32722/>.

4.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті:

<http://www.president.gov.ua> – Президент України

<http://www.rada.gov.ua> – Верховна Рада України

<http://www.ombudsman.kiev.ua> – Уповноважений Верховної Ради з прав

людини

<http://www.kmu.gov.ua> – Кабінет Міністрів України

<http://www.minjust.gov.ua> - Міністерство юстиції України

<http://www.scourt.gov.ua> – Верховний Суд

<http://www.ccu.gov.ua> - Конституційний Суд України

<https://www.gp.gov.ua> – Офіс Генерального прокурора

<http://www.niss.gov.ua> – Національний інститут стратегічних досліджень

<http://parlament.org.ua> - Лабораторія законодавчих ініціатив

<http://nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського

<http://www.icj-cij.org> - Міжнародний суд

http://www.icc-cpi.int/en_menus/icc/Pages/default.aspx - Міжнародний кримінальний суд

<http://www.icty.org/> - Міжнародний кримінальний трибунал для колишньої Югославії

<http://www.unictt.org/> - Міжнародний кримінальний трибунал для Руанди

<http://www.interpol.int/> - Офіційний сайт Інтерполу

<http://www.icrc.org/eng/> - Міжнародний Комітет Червоного Хреста

<http://www.amnesty.org/> - Amnesty International

<http://www.hrw.org/> - Human Rights Watch

4.4. Міжнародні видання:

1. Ohlin J. International Law: Evolving Doctrine and Practice (University Casebook Series). 1 ed. Foundation Press, 2018. 891 p.

2. Tanaka Y. The International Law of the Sea. 3 ed. Cambridge University Press, 2019. 634 p.

3. IMF, Debt Relief Under the Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) Initiative. URL: <https://www.imf.org/external/np/exr/facts/hipc.htm>.

4. The World Bank, Global Poverty Indicators. URL: <http://poverty.data.worldbank.org/poverty/home/>.

UNCTAD. List of land-locked developing countries. URL: <http://unctad.org/en/pages/aldc/Landlocked%20Developing%20Countries/List-of-land-locked-developing-countries.aspx>.